

CÔI TƯƠNG TU

*Ta bỗng thấy lòng mềm như cỏ dại
Áo nâu về rợp mát cõi tương tu.*

Vakkali là một thanh niên dòng Bà-la-môn. Chàng tinh thông ba tập Vệ Đà, và là một trong những nhà trí thức trẻ tuổi của thành Xá-vệ. Cuộc đời chàng sẽ không có gì biến động, nếu một hôm, đức Thế Tôn không đi khát thực ngang qua nhà. Ba mươi hai tướng hảo của Phật thu hút chàng như nam châm hút sắt. Chàng bỏ hết công việc, đi theo Phật suốt con đường khát thực, rồi theo về tinh xá, hết như những chàng trai si tình. Nghĩ rằng nếu không xuất gia sẽ không có cơ hội ngắm Phật, chàng bèn xin gia nhập tăng đoàn.

Tỳ kheo Vakkali, trừ những lúc ăn uống và tắm rửa, cứ cà rà quanh chỗ đức Thế Tôn, tìm chỗ đứng, chỗ ngồi thích hợp để có thể chiêm ngưỡng Ngài thoải mái. Thầy chẳng màng tới kinh điển, cũng không tu tập thiền định. Trong thời gian dài như vậy, đức Phật tuy biết, nhưng đợi chờ cho trí tuệ của thầy chín mùi, Ngài không nói gì. Một hôm đức Phật hỏi:

- Này Vakkali! Ngài thấy thế nào qua hợp thể bất tịnh gọi là thân ta? Vakkali! Người nào thấy pháp là thấy ta, ai thấy ta là thấy pháp.

Nghe Phật dạy, Vakkali không chiêm ngưỡng thân Phật nữa, nhưng thầy chưa bỏ đi xa được. Đức Thế Tôn nghĩ rằng: "Thầy tỳ kheo này sẽ không thức tỉnh, nếu không gặp một xúc động mạnh mẽ". Vào đầu mùa an cư, đức Phật ở lại Vương-xá và đuổi Vakkali về Trúc Lâm. Trong suốt ba mùa trăng, thầy không được thấy Phật, không được nghe Ngài nói. Thầy buồn vô cùng trời đất, chỉ muốn chết cho xong. Thầy leo lên núi Linh Thứu tìm chỗ tự tử. Đức Phật biết chuyện sợ thầy làm hồng cơ hội chứng Thánh quả, Ngài lập tức hiện thân ra trước Vakkali, ngay lúc thầy định đâm đầu xuống núi. Ngài nói kệ:

Tỳ kheo nhiều hân hoan

Tịnh tín giáo pháp Phật

Chứng cảnh giới tịch tịch

Các hạnh an tịnh lạc

(Pháp Cú 381)

Vừa thấy đức Thế Tôn, Vakkali liền cảm thấy yêu đời, hoan hỷ ngập tràn tâm tư thầy, như một hồ nước bấy lâu cạn khô chợt gặp cơn mưa lớn, dâng đầy nước ngọt. Phật đưa tay vẫy:

- Hãy đến, này tỳ kheo!

Vakkali vui mừng: "Ta vừa thấy đáng Thập Lực, Ngài bảo ta đến bên Ngài". Không để ý mình đang đứng ở đâu, thầy bước ngay vào khoảng không, để hết tâm trí vào lời Phật dạy, và chứng quả A-la-hán. Khi thầy hạ chân xuống chỗ đức Phật, thầy đã là một vị Thánh, dứt sạch lậu hoặc. Đức Phật xếp thầy vào hàng đệ tử có lòng tin chân thực nhất.

Đoạn truyện trên được kể lại trong sự tích Pháp Cú và ngay cả trong Trưởng Lão Tăng Kệ. Trong số 264 vị trưởng lão chứng thánh, trường hợp của ngài Vakkali là trường hợp duy nhất. Lý do xuất gia và chứng đạo của thầy chỉ tập trung chung quanh chủ đề đức Phật. Có thể trong khi mãi mê ngắm Phật, tâm trí thầy đã được thanh tịnh hóa bởi uy lực của bậc Toàn Giác. Có thể thầy ngắm nhìn chỉ là ngắm nhìn, không hề khởi vọng tưởng. Làm sao khởi vọng tưởng được khi đứng trước Thế Tôn? Thái độ như thế cũng rất dễ nhập thiền. Thiền sư Vân Môn nói: "Đi chỉ đi, ngồi chỉ ngồi. Trên tất cả chớ vọng tưởng". Có được một sự say mê như thầy Vakkali không phải dễ, dù đối với đức Phật là người số một. Chúng ta đang ở trong quỹ đạo thế gian, sinh hoạt và tình cảm như mọi người bình thường, phải có một sự bùng nổ mới vọt ra khỏi nó. Bước chân vào đời sống tăng lữ, lại quay vòng theo một quỹ đạo khác, có thể là ngủ yên quên lãng. Sợ tâm heo hút dần mòn theo ngày tháng.

Người xưa nói: "Nhất niên Phật tại tiền, nhị niên Phật thẳng thiên, tam niên bất kiến Phật". Chúng ta lại đâm ra tương tư rất nhiều thứ trên cõi đời này, ngoại trừ đức Phật và giáo lý của Ngài. Đôi lúc lại thẳng thốt kêu lên:

Trang kinh mở tướng chùng như giấy trắng

Pháp âm nào rơi mắt hút phương mô?

Tâm trạng ấy xem ra còn tệ hơn Vakkali. Cõi của thầy mênh mông bát ngát.

Kinh Kim Cang nói: "Pháp thượng ưng xả hà huống phi pháp", nghĩa là: Chánh pháp còn phải buông huống gì phi pháp. Dù là quán tưởng Phật, cũng có lúc phải bước ra. Nếu cứ đi lòng vòng trong đó, không biết bao giờ mới giải thoát. Tâm thức phải tự do, qua đi mọi chấp thủ, ràng buộc. Đức Thế Tôn tạo cho thầy Vakkali lần bùng nổ thứ hai, để thầy đặt chân vào cõi vô cùng. Một con người mới được khai sinh, và tập Trưởng Lão Tăng Kệ ghi thêm một bậc Thánh.

